

Kvalitné jazykové vzdelávanie pre demokratickú, sociálne súdržnú a pokojnú Európu: deväť základných pilierov Európskeho centra pre moderné jazyky (ďalej i ECML)

Rada Európy zohráva kľúčovú úlohu pri prinášaní pozitívnych zmien v oblasti jazykového vzdelávania v celej Európe i mimo nej tým, že ciele zamerané výlučne na moderné cudzie jazyky boli rozšírené aj na oblasti, ako sú plurilingválne, kultúrne a kognitívne kompetencie. Využitím individuálnych jazykových repertoárov učiacich sa kladie demokratické občianstvo a ľudské práva do centra vzdelávania a výučby, podporuje jazykovú a kultúrnu rozmanitosť v snahe o kvalitné vzdelávanie pre všetkých.

Hoci mnohé krajiny prijali túto pozitívnu zmenu, ich pokrok brzdí širšia politická klíma rastúcej netolerance k iným ľuďom, ich kultúre a jazyku, ale aj obmedzené finančné zdroje a „rozdrobené“ vzdelávacie systémy. Stále pretrváva rozdiel medzi holistickou víziou Rady Európy v oblasti jazykového vzdelávania a realitou v praxi.

Európske centrum pre moderné jazyky, ktoré sa nachádza na rozhraní medzi politikou, výskumom, vzdelávaním učiteľov a praxou, má jedinečnú pozíciu, ktorá pomôže členským štátom preklenúť tento rozdiel.

My, členské štáty ECML, odborníci a širšie zainteresované strany, vnímame 25. výročie založenia ECML ako príležitosť zvýšiť povedomie o politickom význame kvalitného jazykového vzdelávania a o jeho prínose pre demokratické, mierumilovné spoločnosti.

Touto deklaráciou sa zaväzujeme spolupracovať, aby sa naša spoločná vízia inkluzívneho, plurilingválneho a interkultúrneho vzdelávania v členských štátoch stane skutočnosťou. Chceli by sme poukázať najmä na deväť vzájomne prepojených pilierov ECML, ktoré sú základom realizácie tejto misie.

Súčasný výzvy

V spoločnosti ako takej a na všetkých úrovniach vzdelávania je strata podpory učenia sa viac ako jedného cudzieho jazyka a v dôsledku toho aj nezáujem o jazyky susedných štátov a rovnako o menej rozšírené jazyky spolu s mylnými predstavami o jazykoch, ktorými ľudia hovoria doma, len jedným z problémov, ktoré si zasluhujú veľkú pozornosť. Je potrebné diverzifikovať ponuku jazykov vyučovaných vo vzdelávacích inštitúciách a zabezpečiť, aby jazykové vzdelávanie uľahčilo integráciu v školách a na pracovisku. Keďže rozvíjanie jazyka je procesom celoživotného vzdelávania, ktoré zahŕňa formálne, neformálne a informálne vzdelávanie, je potrebná trvalá pedagogická a štrukturálna podpora, aby sa mohol rozvíjať potenciál učiacich sa a aby učiaci sa participovali v spoločnosti ako aktívni občania.

Úloha ECML

ECML oceňuje význam pedagogických prístupov, ktoré sú diferencované podľa potrieb učiacich sa a podľa špecifických jazykových kontextov (materinský/prvý, druhý, cudzí, regionálny, jazyk v kontexte migrácie, vyučovací jazyk atď.). Váži si všetkých, ktorí pracujú v tejto oblasti, od predprimárneho až po vzdelávanie dospelých, a prispieva k ich profesionalizácii tým, že poskytuje prístup k inováčnym zdrojom a transformačným možnostiam rozvoja. Podporuje odborníkov v ich snahe reagovať na dnešné čoraz komplexnejšie výzvy a prijať princípy inkluzívnosti, plurilingvizmu a interkulturality, ktoré čerpajú zo všetkých jazykov v jazykovom repertoári učiacich sa ako primárnych zdrojov.

Prostredníctvom sieťovania na národnej a medzinárodnej úrovni a prostredníctvom silného partnerstva s Európskou komisiou je ECML hnacou silou pre šírenie a implementáciu kvalitného jazykového vzdelávania.

Smerom k odporúčaniam jazykovej politiky

Rada Európy sa domnieva, že je čas vypracovať nové odporúčanie zdôrazňujúce politický význam viacjazyčného vzdelávania. Víťame túto iniciatívu a navrhujeme, aby aj táto Deklarácia pri výročí založenia ECML viedla k vypracovaniu takéhoto odporúčania.

Deväť pilierov ECML

V rámci holistickej vízie jazykového vzdelávania, ktorá stavia učiacich sa do centra pozornosti, ECML zdefinovalo deväť pilierov – kľúčových aspektov jazykového vzdelávania, ktoré odrážajú zložitú a rozsah vyvíjajúcich sa potrieb učiacich sa. Vyžadujú sa špeciálne kompetencie, aby jazykoví odborníci mohli primerane reagovať na tieto rôzne potreby. Zároveň platí, že všetky piliere sú navzájom prepojené a spolu interagujú a hranice medzi nimi sú priepustné. Špecifické metódy, ktorými každý pilier prispieva k holistickej vízii, sú uvedené nižšie.

Plurilingválne a interkultúrne vzdelávanie

Uvedomením si, že kvalitné jazykové vzdelávanie je otázkou ľudských práv, sociálnej spravodlivosti a demokratického občianstva, a jeho hlavným cieľom je podporovať osobnostný rozvoj jednotlivca ako autonómneho sociálneho aktéra s právami a povinnosťami v pluralitných spoločnostiach; zavedením viacjazyčného a interkultúrneho vzdelávania takým spôsobom, aby sa rozvíjal jazykový repertoár učiacich sa, ktorý zahŕňa všetky jazykové kompetencie.

Kompetencie učiteľov a učiacich sa

Podporovaním učiteľov a učiacich sa, aby sa rozvíjali tie hodnoty a postoje, ktoré preukazujú rešpekt a otvorenosť k inakosti; facilitáciou rozvíjania jazykových, komunikačných, kultúrnych a viacjazyčných kompetencií, ktoré sú potrebné na plnohodnotnú účasť v kultúrne rozmanitých spoločnostiach; podporovaním inovatívnych pedagogických prístupov vhodných pre špecifické vzdelávacie kontexty.

Vyučovacie jazyky

Podporovaním všetkých učiacich sa, aby sa rozvíjali ich kompetencie vo vyučovacom jazyku/ vyučovacích jazykoch a v jazykovom prejave špecifickom pre daný predmet, čo je najlepší spôsob ako zabezpečiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu; podporovaním škôl, aby prijali celoškolský prístup k jazykovému vzdelávaniu; vytvorením takých vzdelávacích prostredí, v ktorých môžu učitelia sa obohatiť celý svoj kultúrny a jazykový repertoár.

Nové médiá

Aktivizovaním odborníkov v oblasti jazykov, aby sa zapojili do vzájomne prepojených, globálnych vzdelávacích modelov a aby našli inovatívne spôsoby ako zefektívniť jazykové vzdelávanie a výučbu; rozvíjaním digitálnej gramotnosti prostredníctvom pedagogických prístupov zameraných na činnostné úlohy, kolaboratívne a zážitkové učenie; zabezpečením, aby sa technológia používala takým spôsobom, ktorý pomôže učiacim sa stať sa zodpovednými a kritickými používateľmi médií.

Obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CIIL)

Podporovaním rozvíjania schopnosti autonómne, analyticky a kriticky myslieť prostredníctvom viacerých gramotností sa u učiacich rozvíja jazyková a kultúrna gramotnosť naprieč jazykmi i odbormi; zlepšením kvalitatívnej úrovne nielen samotného jazyka, ale aj hĺbky koncepčného myslenia v rôznych predmetoch.

Vzdelávanie

a zamestnanosť migrantov

Podporovaním jazykovej a sociálnej integrácie migrantov prostredníctvom dvojcestného procesu, ktorý im umožňuje osvojiť si jazyk hostiteľskej krajiny a uľahčuje prístup na trh práce, pričom uznáva a rešpektuje ich vlastné jazyky a kultúry; umožnením osvojovania jazyka na profesijné účely a vedomostí súvisiacich s prácou.

Posunkové jazyky

Uznaním, že posunkové jazyky sú súčasťou spoločného európskeho kultúrneho a jazykového bohatstva; zabezpečením, že plnohodnotný prístup k možnostiam vzdelávať sa a k jazykovo rôznorodým prostrediam bude poskytnutý ľuďom hovoriacim posunkovým jazykom v rovnakom rozsahu, ako majú hovorené jazyky; poskytovaním možností odbornej prípravy a vytváraním materiálov, z ktorých budú mať prospech učitelia posunkových jazykov.

Jazykové vzdelávanie v ranom veku

Podporovaním pozitívnych postojov k iným jazykom a iným kultúram a tak vytvárať priestor k otvorenosti a rešpektovaniu rozmanitosti; aktivizovaním učiteľov, aby do vzdelávania zahrnuli komunikačné a interaktívne pedagogické prístupy primerané veku; poskytovaním prístupu k modulom odbornej prípravy a podporných materiálom.

Kurikulá a hodnotenie

Posilnením autonómneho vzdelávania prostredníctvom transparentného, personalizovaného stanovovania cieľov a používaním formatívnych hodnotiacich nástrojov, ako je Európske jazykové portfólio; podporovaním integrácie referenčných rámcov Rady Európy do kurikulá a do procesu formatívneho aj sumatívneho hodnotenia.